

Г. МОШАК

*старший науковий співробітник
Науково-дослідного інституту вивчення
проблем злочинності імені академіка
В. В. Сташиса НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор*

УДК 351.745.001.8

Дослідження діяльності поліції професором М. Кіліасом та їх значення

У статті розглядаються основні положення змісту і методики досліджень професора Цюріхського університету (Швейцарія) М. Кіліаса, які стосуються оцінювання роботи поліції. Обговорюється використання в Україні поліцейських досліджень німецькомовних науковців.

Ключові слова: поліція, дослідження, методика опитування, досвід німецькомовних учених.

Інтернаціоналізована поліцейська діяльність вимагає застосування такого інструментарію і методів її дослідження, які б уможливили порівняння результатів із різних країн. Удосконалення практичної роботи органів МВС України також належить до надзвичайно важливої проблеми, розв'язанню якої може сприяти запозичення зарубіжного досвіду. В Україні відсутні дослідження поліцейської діяльності за матеріалами Швейцарії. Підставою розглянути публікації професора Цюріхського університету М. Кіліаса, який вивчав роботу

поліції шляхом опитування населення, є їх глибока змістовність та достовірність, досягнуті завдяки використанню передових авторських методик досліджень. Аналіз творів М. Кіліаса, зокрема «Злочинність у Швейцарії у світлі опитування потерпілих у 1984–2005 роки» [1], «Страх злочинності у Швейцарії» (використано результати опитування 3039 осіб) [2], «Ставлення до поліції підлітків кантону Цюріх» (грунтується на опитуванні 4 000 учнів 5-х і 10-х класів) [3], «Дослідження злочинності і опитування жертв (у рамках швейцар-

ського опитування жертв 2011 р.» (вибіркове опитування 2035 потерпілих) [4], підручника «Кримінологія» [5] дозволяє висвітлити деякі результати і методи досліджень діяльності поліції.

В опис досліджень М. Кілліас включає пояснення про їх підстави, деталі виконання, подробиці основних труднощів. Опитування 2011 р. проводилося за дорученням та підтримки конференції директорів поліції кантонів Швейцарії під керівництвом поліції кантону Берн. Поліцейські додали до переліку питань опитувальника цінні доповнення, значно його розширили і збагатили. Опитування 2011 р., в якому М. Кілліас особливу увагу звертає на жертв злочину, було продовженням і розвитком більш раннього (1989 р.) національного опитування (М. Кілліас та ін.). М. Кілліас зазначає, що воно стало одним із зразків досліджень жертв злочинів (International Crime Victimization Survey (ICVS)) в основному завдяки застосуванню методу автоматизованого (на базі комп'ютерних технологій) інтерв'ю. Останні здійснювалися у 1996, 2000 і 2005 рр. за участю Швейцарії, де були створені масштабні вибірки. Швейцарські опитування збіглися у часі з міжнародними опитуваннями, тому були скоординовані з ними. Тоді ж були доведені переваги поєднання онлайн-опитування з телефонним опитуванням. З 2005 р. Євросоюз використовує результати міжнародних досліджень жертв злочинів (ICVS) у питаннях внутрішньої безпеки.

Опитування 2011 р., здійснене М. Кілліасом за новітніми авторськими методиками, за глибиною наукової інтерпретації результатів належить до

значних кримінологічних досягнень. Репрезентативність вибірки потерпілих 2011 р. забезпечена завдяки використанню процедур, розроблених Соціологічним інститутом Бернського університету. Кримінологічний інститут Цюрихського університету, де М. Кілліас виконував дослідження, отримав пропорційно величині населених пунктів телефонні номери необхідної кількості респондентів із відкритого телефонного довідника. Відібраним особам направлялися листи з проханням сприяти опитуванню, а також надавалися відомості, необхідні для підготовки онлайн-відповідей. До частини конвертів із листами було вкладено звернення коменданта поліції відповідного кантону з проханням сприяти опитуванню. У кантонах, де респонденти отримали анкети з рекомендаційними листами, надійшло 60,25 % відповідей, без них – 55,1 %.

Кількість учасників опитування визначалася на основі списків жителів, а не на підставі телефонних номерів, як це було раніше. Це забезпечило потрапляння у поле зору опитувачів усіх жителів громад віком від 16 років і призвело до опитування більше ніж однієї людини з домогосподарства. Успішне застосування методу обґрунтовує висновок, що коефіцієнти статистичної ефективності [6] мають визначатися не на основі домогосподарств, а на підставі врахування всього населення (для забезпечення максимальної ефективності вибіркового обстеження в аспекті надійності результатів для кожного основного його етапу розраховують та аналізують відповідну характеристику впливу на надійність – коефіцієнт статистичної ефективності).

Загальні результати. Опитування потерпілих 2011 р. показало, що у Швейцарії зросла кількість насильницьких злочинів, грабежів, незаконних вторгнень у житло. Більш як 7 % опитаних повідомили, що за останні 6 років були потерпілими від незаконних вторгнень, тоді як у 2004 р. таких було 5,1 %. Більшість злочинів скоєно переважно в суспільних місцях особами до 26 років. Однак насильство на вулицях Швейцарії не є виключно молодіжною проблемою – вік правопорушників наближається до 40 років. Дослідження М. Кілліаса показало, що за насильницькими правопорушеннями та злочинами Швейцарія посіла серед європейських країн місце посередині. Автор пропонує попроситися з двома міфами: що Швейцарія є «острівцем безпеки» і що вона – найбезпечніша країна Європи.

Наведені результати М. Кілліаса позбавили Швейцарію окремих ознак екслюзивності у міжнародних рейтингах, що спричинило їх критику. На вебсторінках «Швейцарського кримінально-процесуального права» наводиться посилення на слова професора М. А. Ніглі (університет м. Фрайбург), який назвав висновки М. Кілліаса абсурдом, та на слова професора Г. Вест (Бернський університет), який пояснення М. Кілліаса розцінив як спекулятивні [7].

Зростання насильницької злочинності М. Кілліас переконливо пояснює тим, що у Швейцарії з 1980 р. спостерігається збільшення вільного часу як у вихідні, так і у звичайні дні. З цієї причини еволюціонувала поведінка населення, що сприяло зростанню показників злочинності. Про зміну поведінки у вільний час свідчить бум нічних авто-

бусів, лібералізація продажу спиртних напоїв на розлив, відміна так званого «комендантського часу» – заборони дітям у вечірні часи перебувати за межами дому. М. Кілліас констатує ознаки втрати культурних цінностей. Люди, що перебувають під впливом алкоголю чи наркотиків, усе менше зацікавлені у збереженні традиційних цінностей. Саме сприйняти це та обговорити є важливим завданням фахівців, стверджує вчений.

Зростання у Швейцарії вторгнень у житло М. Кілліас пояснює кон'юнктурними факторами. У попередні роки переважні об'єкти крадіжок – телевізори і магнітофони втратили у ціні на «чорному ринку». У той же час більшої цінності набули золото та вироби з нього на фоні подорожчання їх у торговельній мережі. Сприяло вторгненням наявність золотих речей у кожній сім'ї, а також легкість їх транспортування.

Тенденцію до зростання злочинності неможливо пояснити лише відміною контролю на кордоні, яку часто критикує населення і ЗМІ, оскільки перед приєднанням Швейцарії до Шенгенського простору контролювалося тільки 3 % переміщень. Головною причиною М. Кілліас вважає м'яке кримінальне законодавство, ілюструючи це гіпотетичним припущенням: якби він був членом банди із французького міста Ліон, то також обрав би собі для злочину ціль у сусідньому швейцарському місті Женеві. Тому що згідно зі швейцарським законодавством його б не утримували у слідчій в'язниці. М. Кілліас закликає покінчити з культом умовних покарань, що сприяють «баналізації» насильства. У Швейцарії стало надзвичайно важко заарештувати підозрюваного у насиль-

стві на період попереднього слідства. Той, хто б'є, – не має особливих проблем, які зупинили б його від подібної поведінки у майбутньому. Негативну тенденцію має змінити реформа надто м'якого кримінального законодавства, а також зміни у рівні життя потерпілих. У сучасних умовах потерпілому набагато важче відновити права, особливо відшкодувати завдану шкоду.

Оцінювання виконання поліцейських функцій. У розв'язанні проблеми захисту прав потерпілого від злочину М. Кіліас надає важливе значення належному виконанню поліцейських функцій, яке вимагає збільшення чисельності поліцейських пропорційно вимогам і об'єктивним змінам сучасного суспільства. Хоч довіра до поліції залишається високою, зростає невдоволення нею разом зі зростанням насильства. Виконуючи дедалі більше різноманітних завдань, швейцарські поліцейські вважають окремі нові обов'язки – шукати нелегальних працівників, порушників екологічного законодавства чи прав тварин – не властивими їм функціями (зокрема, наслідком відшукування володільця свині, якій у супереч забороні вставлене в ніс кільце, є покарання останнього. Однак після цього і свині тільки гірше, оскільки без кільця – з метою не допустити розривання ґрунту – їй уже не дозволяють перебувати на альпійських луках на свіжому повітрі й утримують у закритому приміщенні) [8]. Виявляється, легалістична модель швейцарської поліції – повсякденного «управління» злочинністю – є тільки умовно і в певних межах прийнятною. Не очікуючи від поліції, що вона кожного споживача наркотиків чи порушника правил дорожнього руху в ту

ж хвилину заарештує, населення сподівається на забезпечення суспільного порядку і контроль певних правопорушень (наприклад, споживання наркотиків, проституції тощо). Спільнота також очікує швидкої реакції на екстрені виклики поліції, включно на такі, що не стосуються кримінальних інцидентів. Поліція переймається при цьому дуже полівалентною та надзвичайно ефективною діяльністю служби екстреного виклику. Вона зберегла за собою назване необмежене монопольне право, навіть коли приватні служби безпеки все більше її доповнюють чи навіть намагаються з нею конкурувати.

Оцінювання роботи поліції М. Кіліас здійснював за матеріалами вивчення відповідей потерпілих від злочину, зокрема щодо обходження у зв'язку з провадженням у їх справі. Респондентів запитували, чи повідомляли вони поліції про можливі інциденти з ними, і якщо так, то чи були у ціломудоволені її роботою; чи повідомляла поліція потерпілому про подальші кроки відносно його заяви і про пов'язані з ним подальші рішення, та чи хотіли вони отримувати такі повідомлення тощо. Згідно з опитуваннями 2000, 2005 та 2009 рр. відповіді надали потерпілі від крадіжок транспортних засобів; крадіжок із транспортних засобів; зламів; крадіжок без спеціальних кваліфікуючих її ознак за Швейцарським КК (згідно з диспозицією ст. 185 КК України крадіжка і проникнення поєднані); розбійних нападів, сексуальних деліктів, образи насильством. Виявилось, що більшість опитаних задоволені як роботою поліції, так і наданням інформації щодо провадження у справі. М. Кіліас

дійшов цікавого з огляду на українські реалії висновку: подання заяви поліції про злочин залежить менше від іміджу поліції, ніж від особистих факторів – розміру шкоди, зіставлення можливих втрат і очікуваних прибутків тощо.

Роботі поліції взагалі довіряють 73,9 % опитаних. Вивчення думок опитаних щодо поліцейського спостереження показує, що тільки 9,9 % з них вважають виконану роботу поліції як «доволі погану», інші опитані оцінюють її як хорошу чи дуже хорошу. Згідно з оцінкою надання допомоги 76,7 % опитаних сказали, що поліція вислухала і допомогла, сприяла розв'язанню їх проблем. Тільки 2,5 % вважають, що поліція їм не допомогла. При цьому потерпілі-швейцарці були більш критичними, ніж потерпілі-іноземці. Останні зазвичай більш позитивно сприймають швейцарську поліцію, порівнюючи із поліцією країни свого походження.

На запитання, як швидко поліція з'являється на місці події, – 43,5 % опитаних відповіли, що, як правило, – швидко. Невдоволених тривалою відсутністю поліції виявилось 20 % опитаних. Більше третини опитаних (36,9 %) вважають, що це залежить від обставин. 80,2 % сказали, що поліція задовільно контролює паркування автомобілів, а 64 % опитаних вважають, що поліція належно контролює швидкість транспортних засобів.

Про профілактичні заходи поліції, спрямовані на захист людей, було відомо 54 % опитаних. Ідеться про програми «Стоп дитячій порнографії» в Інтернеті, «Проти домашнього насильства», «Молодь і насильство», «Знаю цей трюк», «Безпека у старості». На запитання, чи відбулися зміни поведін-

ки під впливом цих кампаній, половина констатувала їх відсутність. У той же час особи, на які вплинули кампанії, сказали, що вночі почали поводити себе більш пильно. Найменше змінили свою поведінку під впливом поліцейських профілактичних заходів молоді особи.

В анкеті, використаній для опитування школярів у вересні – грудні 2013 р. в Україні під керівництвом М. Кіліаса (ISRД-3) [9], із 241 питання 41 стосувалося міліції. З них 14 питань – чи повідомляв опитуваний міліції ту чи іншу інформацію, а запити про діяльність міліції чи її оцінку містять 18 питань анкети.

Поширеність свавілля співробітників міліції неухильно зменшує довіру населення до неї [10]. За даними А. А. Бова (за 2006 р.), небагато осіб, що звернулися до міліції, були задоволені її роботою: це 25 % жертв крадіжок із машини, 11 % жертв крадіжок із квартир, 14,3 % жертв пограбувань, 20,8 % жертв нападів. Центр Разумкова повідомив, що підтримка міліції населенням у 2006–2013 рр. зменшилась майже вдвічі [11]. Опитування населення, проведене у 2011 р. тим же Центром [12], виявило довіру до міліції тільки 6,7 % опитаних, більше половини (57 %) не підтримують дій цієї структури, 43,4 % повідомили, що на звернення до міліції не отримали допомоги (дослідження проводилося соціологічною службою Центру Разумкова з 18 травня по 2 червня 2006 р. за вибіркою, що репрезентує доросле населення України за регіоном проживання, типом поселення, віком і статтю). Оцінка діяльності співробітників МВС України в конкретних сферах – охорони громадського порядку, забезпечення безпеки громадян, розкриття злочинів, протидії

вуличній злочинності, боротьби з порушеннями правил дорожнього руху тощо – здійснювалася за п'ятибальною шкалою і не досягла трійки. Результати збіглися з підсумками аналогічного опитування, проведеного тим же соціологічним центром у травні 2006 р. Істотні зміни в бік погіршення виявлені у ставленні громадян до міліції. При появі людини у формі відчували себе захищеними лише 20,7 % опитаних.

За результатами Інституту соціології НАН України за 2012 р., на запитання: «Який рівень Вашої довіри до міліції?» лише 0,8 % опитаних відповіли: «Повністю довіряю», ще 8 % – «В основному довіряю». Повністю відмовили міліції у довірі 30,9 % громадян, швидше не довіряли їй – 35,6 %. Спільні дослідження Центру Разумкова і Фонду демократичні ініціативи підтвердили закріплення тенденції. Міліції абсолютно не довіряють 39,8 % опитаних, в основному не довіряють – 30,2 %. Повну довіру цьому силовому органу висловили тільки 3,2 %. Опитані висловились за вдосконалення роботи міліції [13]. Недостатнє використання напрацювань поліції країн ЄС, відсутність помітного зв'язку між довірою, підтримкою міліції населенням та її утриманням і статусом належать до основних причин занепаду професіоналізму й авторитету значної частини співробітників органів МВС.

Висновки, перспектива. У Швейцарії на відміну від України високий рівень задоволеності населення роботою поліцейських опирається на позитивні зміни у присутності поліцейських у важливих місцях та у якісній роботі поліцейських узагалі. М. Кілліас припускає, що об'єктивні зміни відобража-

ють особливості в тих чи інших місцевостях. Переважна більшість опитаних задоволена інтенсивністю контролю руху транспортних засобів. Суспільна робота поліцейських, особливо розкриття злочинів і заходи щодо їх запобігання, розцінюються по-різному, перш за все залежно від сприйняття її тими чи іншими спільнотами.

Поліцейська статистика Швейцарії за 2012 р. свідчить про збільшення крадіжок на 20 % порівняно з попереднім роком, що підтверджує прогноз ученого щодо стану і тенденцій окремих видів злочинів. Необхідність посилення захисту потерпілих Бундесрат Швейцарії 27 лютого 2013 р. обґрунтував положеннями, узяними із творів М. Кілліаса. Провідні фахівці без перебільшення вважають вивчення досвіду потерпілого населення, здійснене М. Кілліасом, прикрасою вітрини на ім'я «сучасна європейська кримінологія».

До важливих напрямів збагачення українських наук кримінального циклу належить запозичення ідей і методології досліджень із творів, написаних М. Кілліасом німецькою, англійською і французькою мовами, а також із публікацій інших німецькомовних фахівців. Особисті наукові контакти з німецькомовними вченими співробітників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (В. І. Борисова, О. Ю. Шостко) та інших ВНЗ, зокрема автора цієї статті, певною мірою впливають на формування наукової думки. Опитування 1800 українських школярів під керівництвом М. Кілліаса сприятиме розвитку національного порівняльного правознавства, накопиченню досвіду участі в міжнародних проєктах. Здійсне-

ні за новітніми методиками дослідження М. Кіліаса надають можливість використати його досвід для вдосконалення діяльності співробітників органів МВС України. Запровадження в Україні досягнень швейцарської поліції, відмічених М. Кіліасом (з урахуванням того, що вони не завжди мають зіставні параметри з вітчизняним досвідом і умовами), могло б сприяти вдосконаленню роботи міліції відповідно до стандартів ЄС. Їх запровадженню в роботу міліції з листопада 2012 р. сприяє Кримінальний процесуальний кодекс України,

впливаючи на дії, якими часто зв'язувалися порушення. Завдяки застосуванню КПК України скоротилася на 30 % кількість затримань громадян і обшуків, на 45 % – кількість клопотань про взяття під варту. Дослідження роботи міліції за методикою міжнародних досліджень жертв злочинів (ICVS) відкриває можливість повномасштабних порівнянь і інтеграції українських вчених у науковий простір країн ЄС, а також поліпшення впливу наукових розробок на практичну діяльність органів МВС України.

Список використаної літератури

1. Killias M., Haymoz, S. &Lamon, Ph. (2007). Swiss Crime Survey: Die Kriminalität in der Schweiz im Lichte der Opferbefragungen von 1984 bis 2005 [Електронний ресурс]. – Bern : Stämpfli. – Режим доступу: <http://www.research-projects.uzh.ch/p13919.htm>. – Назва з екрана.
2. Kriminalitätsfurcht in der Schweiz Eine Detailanalyse von Daten des gfs-Angstbarometers der Jahre 2008 bis 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rwi.uzh.ch/lehreforschung/alphabetisch/killias/publikationen/Bericht_Krimfurcht.pdf. – Назва з екрана.
3. Die Einstellung von Jugendlichen zur Polizei im Kanton Zürich Untersuchung und Bericht im Auftrag der Kantonspolizei Zürich Verfasser: Lorenz BibersteinProjektleiter: Prof. Dr. Martin Killias, Kriminologisches Institut März 2010.
4. Studie zur Kriminalität und OpfererfahrungenderSchweizer BevölkerungAnalysen im Rahmen der schweizerischen Opferbefragung 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rwi.uzh.ch/lehreforschung/alphabetisch/killias/publikationen/ICVS_2011_National.pdf. – Назва з екрана.
5. Killias Martin; Kuhn André; Aebi Marcelo F. Grundriss der KriminologieEine europäische Perspektive. – Bern, 2011. – 586 s.
6. Саріогло В. Г. Методологічні принципи забезпечення надійності результатів вибіркового обстеження [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук / В. Г. Саріогло. – Київ, 2005. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe. – Назва з екрана.
7. Портал швейцарського кримінально-процесуального права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strafprozess.ch/?s=Killias+und+die+Kritik+an+seiner+Studie&submit=Sear ch..> – Назва з екрана.
8. NeueAufgabenderPolizei [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.polizeibericht.ch/ger_details_41119/Neue_Aufgaben_der_Polizei.html. – Назва з екрана.
9. Анкета і хід опитування розміщені в Інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fluidsurveys.com/>. – Назва з екрана.
10. Чи можна протистояти міліцейському свавілля в Україні? [Електронний ресурс] / Радіо Свобода. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25053840.html>. – Назва з екрана.
11. Соціологічне опитування: Чи підтримуєте ви діяльність органів внутрішніх справ, міліції? (динаміка, 2005–2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=172. – Назва з екрана.
12. Режим доступу: <http://www.razumkov.org.ua/ukr/polls.php?item=32>.
13. Дані Центру Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=277. – Назва з екрана.

Стаття надійшла до редколегії 11.01.2014.

Мошак Г. Исследования деятельности полиции профессором М. Киллиасом и их значение

В статье рассматриваются основные положения произведений (содержание и методики исследований) профессора Цюрихского университета М. Киллиаса, в которых оценивается работа полиции. Обсуждается использование в Украине полицейских исследований немецкоязычных ученых.

Ключевые слова: полиция, исследования, методика опроса, опыт немецкоязычных ученых.

Moshak G. Research of activity of police by the professor M. Killias and their value

The article considers the fundamental principles of the contents and methods of studies by professor of the University of Zurich (Switzerland), M. Killias, related to the police performance evaluation.

Survey of victims in 2011 performed by M. Killias by up-to-date author's methods, belongs to significant criminological achievement in terms of depth of scientific interpretation of the results. It has demonstrated that in Switzerland the amount of rape crimes, robberies, illegal entries of a dwelling has increased. Over 7 % of respondents notified that in recent 6 years they suffered from illegal entry of a dwelling, while in 2004 they were just 5,1 %. Most crimes were committed mainly in public places by the persons under 26 years of age. In terms of rape offences and crimes Switzerland took up the middle position among the European countries. The author proposes to give up two myths: that Switzerland is the «island of safety» and that it is the safest country of Europe. M. Killias believes that the main reason is lenient criminal legislation. Who beats – doesn't have specific problems, which would prevent him from such a behavior in the future. Reform of too lenient criminal legislation and change of living standards of victims shall change the negative tendency.

In solving the problem of victim's rights protection, M. Killias places special emphasis to proper execution of police functions, which requires increase in the quantity of police officers according to the requirements and objective changes of modern society.

The majority of respondents are satisfied both with police performance, and providing information on the proceedings. M. Killias concluded that filing of an application to the police on crime depends less on the image of the police than of personal factors – the amount of damage, comparison of possible losses and expected profits.

Prevalence of power abuse of police officers consistently decreases population confidence in them. According to the data of A. A. Bova (for 2006) among persons addressed to police, 25 % of victims of theft from a car, 11 % of victims of theft from dwelling, 14,3 % of victims of robbery and 20,8 % of victims of assault were satisfied with police performance. In Switzerland, as opposed to Ukraine, high level of population satisfaction with police officers' performance is based on positive changes in the presence of police officers in special places and qualitative work of police officers generally.

Important directions of enrichment of Ukrainian sciences of criminal cycle include assimilation of ideas and methods of studies from the works of M. Killias in German, English and French languages, and publications of other German-speaking specialists. Study of the police performance under the methods of international crime victim survey (ICVS) opens possibility of full-scale comparisons and integration of Ukrainian scientists into scientific great spaces of EU countries, as well as improvement of effect of scientific developments on the practical activities of the authorities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Keywords: police, researches, poll technique, experience of German-speaking scientists.